

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

MÉDIA A EXPERIMENT

REFLEXE VELKOMĚSTA

Ondřej Klavík

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra Výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Multimediální design

Specializace Nová média

Bakalářská práce

MÉDIA A EXPERIMENT

REFLEXE VELKOMĚSTA

Ondřej Klavík

Vedoucí práce: doc. ak. mal. Vladimír Merta

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen
uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....
podpis autora

Poděkování

Rád bych poděkoval svému ateliérovému vedoucímu doc. ak. mal. Vladimíru Mertovi za cenné rady a čas, který mi při konzultacích věnoval. Výuka pod jeho vedením měla zásadní vliv a přínos na formování mé tvorby, znalostí, ale také osobnosti.

Dále bych rád poděkoval Mgr. BcA. Denise Bytelové, MgA. Ing. arch. Zuzaně Zbořilové, M.A. Dušanovi Brozmanovi a MgA. Ladislavovi Moulisovi Ph.D. za jejich osobitou a kvalitní formu výuky, která byla též velkým přínosem v mém vzdělání.

A v poslední řadě patří mé poděkování studijní referentce Evě Hellmayerové, která mi byla nespočetněkrát nápomocná při řešení technických a administrativních záležitostí.

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
1.1 Moje cesta studiem	1
1.2 Má tvorba	5
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE	7
2.1 Téma a důvod jeho volby	7
2.2 Cíl práce	8
3. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	9
3.1 Proces přípravy	9
3.2 Proces tvorby	10
4. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, POPIS DÍLA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	12
4.1 Technologická specifika	12
4.2 Popis díla	12
4.3 Přínos pro daný obor	13
5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	14
a) Knižní a periodická literatura	14
b) Internetové zdroje	14
6. RESUMÉ	16
7. SEZNAM PŘÍLOH	17

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Vzhledem k nespokojenosti s mojí tvorbou na začátku univerzitního studia, bych rád v úvodu psal o své cestě studiem k nynější tvorbě. Následně bude navázáno tvorbou aktuálnější.

1.1 Moje cesta studiem

Při nástupu do prvního ročníku oboru nových médií jsem neměl ještě tušení, do čeho jsem se pustil. Vystudoval jsem grafický design na Střední umělecké škole v Liberci a co jsou to nová média jsem věděl čistě okrajově. V té době jsem si byl jistý, že již nechci pokračovat ve studiu grafického designu, ale chtěl jsem se věnovat umění nadále. Obor nová média mi tak otevřel dveře k mnoha neznámým. Objevil jsem nové formy, procesy a technologie tvorby, ale hlavně mě toto studium zasvětilo do světa současného umění.

Vzhledem k tomu, že moje znalosti a přehled současného umění byly v té době téměř nulové, nechal jsem se inspirovat svým okolím a vyzkoušel si několik způsobů tvorby. Zkusil jsem kresbu, malbu, ready-made a tak dále, ale zjistil jsem, že ani jedno není mojí silnou stránkou a že mi tato cesta zrovna dvakrát nevyhovuje. Krom malé praxe s těmito formami umění byl hlavní důvod mé nespokojenosti můj apatický přístup ke vzdělávání se a studování současného umění. Na začátku druhého ročníku jsem tedy pochopil hlavně díky

Mgr. BcA. Denise Bytelové, která nás učila dějiny nových médií, jak moc je teorie důležitá, jak moc velké mezery ve vzdělání mám a jak to ovlivňuje můj výstup tvorby.

Začal jsem se tedy zajímat o tento obor v jiném rozsahu. Návštěvy galerií, výstav, besed, četba odborné literatury a studium předmětu dějin umění mě uvedla do zcela jiné roviny vnímání a pohledu na umělecký svět a to se v jisté míře reflektovalo i v mojí tvorbě.

Mezitím jsem začal věnovat značnou pozornost fotografii a videoartu. Díky bývalému studentu téhož oboru BcA. Janu Kubíčkoví, jsem byl zasvěcen do světa postinternetu¹ a seznámil se s tvorbou Davida Brandona, Doma Sebastiana, Aoto Oouchiho a Johna Rafmana. Tito autoři měli zásadní vliv na mojí následnou tvorbu. Zcela změnili můj pohled na okolí v prostředí města. Naučili mě vnímat digitální obraz, tištěné polepy v ulicích a celkový vizuál měst, jako něco pozitivního. Nejvíce mě z uvedených autorů ovlivnila práce Davida Brandona s názvem S.K.N.P. (South Korean Nature Photography)², která zachycuje soubor fotografií při jeho cestách po Severní Koreji. Tyto fotografie jsou obsahově tvořeny převážně z „grafického odpadu“ zachyceného na ulicích. Tato kombinace prostředí ulic a grafického designu, která dnes určuje z velké části vizuál měst bez jakéhokoliv řádu, na mě zanechala velký dojem a uvědomění. Inspiroval jsem se jeho dílem ve své fotografické tvorbě, následně i videoartu a začal věnovat větší pozornost estetice. Ulice a prostředí velkoměst zanesené „supermarketovým

¹ wikipedia.org: Postinternet [online], [dne 15. 4. 2018], Dostupné na: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Postinternet>

² dbg.nyc portfolio [online], [dne 15. 4. 2018], Dostupné na: <http://www.dbg.nyc/personal-sknpcqrb607b6y8fn73al-su56wp9qy488v>

smogem“ se pro mě stala hlavním motivem mojí tvorby a časem jsem zcela opustil od jiných námětů. Našel jsem zalíbení v kýči a zcela vypustil „krásnou fotografii“ ze své tvorby. V současné době se můj pohled na kýč a na to, co jsem dříve považoval za kvalitní estetickou hodnotu zcela prohodil.

Pojem kýč si pravděpodobně každý vykládá trochu jinak, proto, než budu pokračovat, upřesním svůj pohled a jak jej vnímám já.

Tomáš Kulka Torst ve své knize Umění a kýč³ uvádí citaci Mateie Calinescu: „Kýč začal být užíván ve slangu malířů a obchodníků s uměním v šedesátých či sedmdesátých letech minulého století v Mnichově a znamenal něco jako „umělecký drek““.

Tomáš Kulka Torst ve této knize taktéž hovoří o tom co je a není v umění chápáno jako kýč. Společenské nastavení ovlivňuje to, co se aktuálně vystavuje v nejuznávanějších galeriích a o co má „vyšší, vlivnější společnost“ aktuálně zájem. Kýč tedy chápu v podobném smyslu jako něco, čím opovrhne většina společnosti. Řekl bych, že je to v podstatě opakující se jev v historii umění, jen nebyl spojen s tímto aktuálním označením. Společnost určuje, co je v dané době v trendu a opak je pak z tohoto pohledu kýčem. Tato hranice se však neustále mění a pohled na to co je a není chápáno jako kýč je nerelevantní.

Vzhledem k tomu, jak většina společnosti vnímá náměty, které zachycuji a kterým věnuji pozornost ve své tvorbě, soudím, že se tedy kýčem zabývám. Mohu očekávat, že se jejich pohled na tyto náměty v budoucnu změní. Stejně tak jako pohled na některé umělecké směry

³ KULKA, Tomáš. Umění a kýč. Vyd. 3. Praha: Torst, 2014. str. 33 ISBN 978-80-7215-477-7.

v minulosti, které dnes mají jinou společenskou hodnotu, než tehdy.

Krom této námětové emancipace, jsem začal věnovat značný prostor vnímání obrazu digitálnímu vůči nedigitálnímu. Spojení těchto dvou rovin se projevuje v mém bakalářském výstupu.

V posledním ročníku jsem se zabýval spíše videoartem, který mi umožňuje zachytit mnohé, co jsem při fotografování nedokázal. Na místo námětů, jsem začal věnovat větší pozornost vlastnostem reflexnosti a pohybové návaznosti, cyklovitosti a hlavně kompozici. Do jisté míry to má co dočinění s mojí návštěvou muzea Stedelijk⁴ v Amsterdamu. Soubor děl od Mondriana vystavených v této galerii mě díky prožitku inspirovala při mé poslední, opravné tvorbě, před bakalářskou prací, kdy jsem pracoval formou videa natočeným na jeden záběr na téma Nebezpečná kompozice s barevností a návazností pohybu při neustálém hledání ideální kompozice v prostředí parkoviště obchodního centra.

Další, kdo do značné míry formovali mojí tvorbu ke konci studia byli Bruce Nauman, Douglas Huebler a John Baldessari. Když uvádím autory, které se na mojí tvorbě podepsali, nesmím také zapomenout na celý směr impresionismu. Tento směr jsem si zamíloval a snažím se jeho podstatu vnést i do své tvorby. Rád bych také zmínil Mata Collishawa se svojí aktuálně probíhající výstavou v galerii Rudolfinum nesoucí název Standing Water⁵. Tato výstava ve mě zanechala mnoho pocitů. Jeho důvtip a perfekcionismus se kterým přistupuje ve svých dílech, nemluvě o způsobu instalace, ve mně

⁴ Stedelijk Museum Amsterdam [online], [dne 15. 4. 2018] Dostupné na: <https://www.stedelijk.nl/en>

⁵ Mat Collishaw. Standing Water - Galerie Rudolfinum. [online], [dne 24. 04. 2018]. Dostupné z: <http://www.galerierudolfinum.cz/cs/vystavy/prave-probiha/mat-collishaw-standing-water/>

zanechává velké sympatie.

Tato výstava mi utvrzuje, že ačkoliv jsem našel za ty tři roky studia svůj osobitý styl tvorby, získal určitý přehled o světě umění a o to, co chci vytvářet, čeká mě ještě velký kus cesty studování, tvoření, experimentování a porozumění v oblasti umění a že můj výstup není zdaleka u konce.

1.2 Má tvorba

Sea World – Obsah tohoto díla je tvořeno zachycením polepu oken výlohy zverimexu s motivem podmořského světa. Pohyb kamery při natáčení utváří do jisté míry život a pohyb tohoto obsahu výlohy.

– viz. příloha č. 1

Imprese – Toto dílo imituje a vzdává hold obrazu Imprese, východ slunce od Claudeho Moneta. Jedná se o videozáznam pořízený na dálnici v zašpiněném zpětném zrcátku automobilu, kdy v odrazu vidím a zachycuji podobný výjev, jaký zachytil Monet ve svém díle.

– viz. příloha č. 2

Nanebevzetí – Další videotvorba, minutový záběr na pohyb jeřábu v centru města. Zvedací zařízení připomínající kříž stoupající vzhůru k nebesům. Jakási parodie na křesťanskou tematiku vyjadřující můj postoj k náboženství. – viz. příloha č. 3

C20 to C21 – Video zachycuje dvě obrazové prostředí, osobu se sluchátkami v metru a řidiče autobusu jedoucího po dálnici. Video doprovází audiozáznam z komunikace vysílačkou mezi vojáky, kteří žádají o podporu v boji. Tento audiozáznam tak mění a utváří jakýsi vztah a děj mezi oběma prostředími. – viz. příloha č. 4

Waterfall – Videozáznam předního okna automobilu v automyčce. Obraz zachycuje vizuální útvary vznikající při mytí předního skla. – viz. příloha č. 5

Walk – Opakující se záběr chůze důchodkyně s igelitovými taškami doprovázeny zvukem kroků, který se v průběhu opakování mění a vyvolává tak pocit změny a pokračování cesty. – viz. příloha č. 6

Nebezpečná kompozice – Video, ve kterém se snažím zachytit ideální kompozici na jeden záběr v prostředí parkoviště obchodního centra. – viz. příloha č. 7

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE

2.1 Téma a důvod jeho volby

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolil téma Média a experiment. Hlavním důvodem této volby byla moje neustálá potřeba experimentování a učení se s novými materiály, technikami a prostředky tvorby. Procesy a způsoby zachycování obrazu propojené s mediální tvorbou a neustálé učení se něčeho nového a zkoušení nových cest výstupu v průběhu studia. Bakalářskou práci jsem tedy pojal taktéž jako experiment a do poslední chvíle jsem pozměňoval a utvářel svůj hlavní výstup. Zároveň se v průběhu mého studia stalo digitální médium mým hlavním nástrojem tvorby a tak toto téma bylo téměř jasná volba.

Mé osobní téma Reflexe velkoměsta vyplynulo taktéž téměř automaticky ze změny prostředí, ve které jsem se pohyboval. Na konci druhého ročníku jsem se přesunul z malé obce do Prahy, která na mě zanechala značné změny pocitů. Pohyb, rychlost a chaos města, společně s reklamou, masovou mediálností, která se v Praze vyskytuje mě vedli ke změně vnímání okolí a také ke změně námětů mojí tvorby. Další důvod volby tohoto tématu zmiňuji již v bodě 1.1 mojí bakalářské práce.

2.2 Cíl práce

Cílem práce bylo vyjít ze své dosavadní tvorby a jednotným stylem, jakým jsem doposud pracoval, zachytit výtvarnou formou tematiku městského prostředí a její reflexi do našeho života. Pracovat s netradičními prvky a netradičním pojetím tvorby. Najít vhodný motiv a styl práce, který bude víc než pouhým odrazem městského života v tradičním pojetí. Experimentovat, zkusit skloubit reflexi a pohyb ve velkoměstě do jednoho, ale zároveň vytvořit obsah, který bude dostatečně vizuálně i tématicky poutavý, nebude pouhým zachycením města a reflexe a bude vyvolávat otázky. Odprostit se od již mnou dříve užívaných námětů a posunout svojí aktuální tvorbu na další úroveň. Splnit zadání své bakalářské práce a vypracovat text, který čtenáře zasvětil do mojí tvorby v dostatečném rozsahu.

3. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

3.1 Proces přípravy

Proces přípravy začal při práci na první verzi výstupu, kdy jsem chtěl původně tvořit obrazy za pomoci 3M reflexních fólií a formou koláže utvářet dílo reflektující prostředí Prahy. Po nakoupení a odzkoušení materiálu byl však výsledek jiný, než jsem očekával a tak jsem od této techniky opustil a začal jsem věnovat větší pozornost výstupu videoartu, ve kterém se cítím jistější.

Věděl jsem, že chci svůj výstup natáčet, tak jako svojí veškerou tvorbu, za pomoci telefonu bez užití jakéhokoliv stabilizátoru či přidavných technologií a taktéž bez užití jakékoliv postprodukce, až na základní střih záběrů. Vzhledem k tomu, že moje tvorba je založena hlavně na tom, co vidím a vnímám, chápu postprodukci jako jakési pozlátko, který ovlivňuje zaznamenaný obraz a tak jí odmítám.

Telefon se stal mým hlavním nástrojem, kvůli jeho nenápadnosti v prostředí lidí. Díky turistům fotící své selfie se stal telefon namířený proti sobě běžným aktem společnosti a většina jej ignoruje na rozdíl od kamery, se kterou jsem se potýkal s neustálým vysvětlováním, co a proč zrovna tady, v supermarketu, na ulici, obchodním domě atd., natáčím. Hlavním procesem přípravy bylo ve výsledku vnímání okolí a neustálý pohyb ve velkoměstě. Jezdil jsem několikrát týdně do centra Prahy a zpět čistě z důvodu hledání námětů a zkoušení různých

technik pohybu při zaznamenávání.

Dalším důležitým aspektem přípravy byla studie prací autorů, které se zabývají podobnou tvorbou viz. Wolfgang Tillmans a jeho dílo *It's Completely Changed*⁵. Taktéž na můj výstup měla značný vliv četba knihy *Mistrovské dílo náhody*⁶ od Michaela Kimmelmána a *Průvodce po světě současné estetiky*⁷ od Věry Beranové.

3.2 Proces tvorby

Proces tvorby byl spíše takový pokus, omyl. Sbírání videozáznamů a vnímání okolí bylo hlavním procesem, se kterým jsem se potýkal. Nejprve jsem zkoušel zaznamenávat pohyb v Praze. Studoval jsem pohyb metra a tramvají a vizuální efekty, které při natáčení z těchto dopravních prostředků vznikají. Mezitím jsem natáčel téměř veškeré motivy, které upoutaly mojí pozornost. Hromadění materiálu a neustálé prohlížení natočených videí mě posouvalo dále v mém výstupu. Od natáčení grafického designu spojeným s ulicí Prahy jsem se postupně dostával k dalším, více abstraktnějším motivům a záznamům. Za poslední semestr se můj pohled při vnímání ulice proměnil natolik, že jsem téměř přestal vnímat okolí v jiném pohledu, než v tom, který mohu zaznamenat do své videotvorby. Ke konci semestru jsem věnoval nejvíce pozornosti odrazu digitálního obrazu na úkor nedigitálního. Propojení mediálních obrazovek s realitou a odrazu těchto

⁵ *It's Completely Changed* by Wolfgang Tillmans - YouTube. YouTube [online], [dne 15. 4. 2018] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1KuVMN4CeXw>

⁶ KIMMELMAN, Michael. *Mistrovské dílo náhody: ars vitae & vice versa*. Přeložil Kateřina PIETRASOVÁ. Zlín: Kniha Zlín, 2017. Artberry. ISBN 978-80-7473-520-2.

⁷ BERANOVÁ, Věra. *Průvodce po světě současné estetiky*. Slušovice: Monument, 2017. ISBN 978-80-88143-13-0.

digitálních ploch do prostředí ve kterém se pohybuji, určitá iluzivnost, která zde vzniká, se pro mě stala fascinací. Propojení těchto obrazových rovin společně s reflexností materiálu utvořila můj hlavní výstup.

4. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, POPIS DÍLA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

4.1 Technologická specifika

Dílo je utvořeno formou videa. Celý výstup byl zaznamenáván na mobilní telefon iPhone 7, který má své opodstatnění v mé tvorbě. Bylo nasbíráno okolo 400 záběrů, které byly následně protříděny a vybrané postprodukčně sestříhány v aplikaci Final Cut Pro X. Video trvá 8 minut a 36 sekund a neobsahuje zvukovou stopu.

4.2 Popis díla

Dílo zobrazuje vybrané fragmenty natočené v prostředí velkoměsta. Obsahově se skládá z několika videozáběrů, které jsou určitými vizuálními prvky propojeny. Jednotlivé záběry na sebe však obsahově nenasazují, ale jsou puštěny – prolnuty za sebou podobně jako reklamy v televizi. Dílo se z velké části zabývá propojením obrazu digitálního na úkor nedigitálního. Spojení mediálních obrazovek s realitou a odrazu těchto digitálních ploch do prostředí ve kterém se pohybují. Propojením těchto obrazových rovin společně s reflexností materiálu ve kterém obraz zaznamenávám vzniká určitá iluzivnost, která se pro mě stala středobodem díla.

4.3 Přínos práce pro daný obor

Nemohu říct, že v mém bakalářském výstupu jde o inovativní novinky ve světě umění, přesto vidím jistý přínos ve svém postoji k videoartu a hlavně vnímání svého okolí. Můj osobitý přístup a cit k zachycování toho, co vidím a jak s těmito náměty pracuji může, ale i nemusí mít vliv na další umělce. Myslím, že je ještě příliš brzo na to, abych své dílo hodnotil formou přínosu pro tento obor. Vnímám, že se na této scéně nepohybuju natolik dlouho, abych měl zásadní vliv na větší okruh umělecké sféry, ale vím, že se chci v této oblasti angažovat i nadále. Věřím, že společně s navazujícím studiem a rozšiřováním své tvorby a znalostí, bych mohl mít vliv na další, či současnou generaci a mohl se tak zapsat mezi umělce, které svojí tvorbou přispěli k formování tohoto oboru.

5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. KULKA, Tomáš. Umění a kýč. Vyd. 3. Praha: Torst, 2014. str. 33
ISBN 978-80-7215-477-7.

2. KIMMELMAN, Michael. Mistrovské dílo náhody: ars vitae & vice
versa. Přeložil Kateřina PIETRASOVÁ. Zlín: Kniha Zlin, 2017. Art-
berry. ISBN 978-80-7473-520-2.

3. BERANOVÁ, Věra. Průvodce po světě současné estetiky. Slušo-
vice: Monument, 2017. ISBN 978-80-88143-13-0.

b) Internetové zdroje

1. wikipedia.org: Postinternet [online], [dne 15. 4. 2018], Dostupné
na: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Postinternet>

2. dbg.nyc portfolio [online], [dne 15. 4. 2018], Dostupné na: [http://
www.dbg.nyc/personal-sknpcqrb607b6y8fn73alsu56wp9qy488v](http://www.dbg.nyc/personal-sknpcqrb607b6y8fn73alsu56wp9qy488v)

3. Stedelijk Museum Amsterdam [online], [dne 15. 4. 2018] Dostup-
né na: <https://www.stedelijk.nl/en>

4. Mat Collishaw. Standing Water - Galerie Rudolfinum. [online], [dne 24. 04. 2018]. Dostupné z: <http://www.galerierudolfinum.cz/cs/vystavy/prave-probiha/mat-collishaw-standing-water/>

5. It's Completely Changed by Wolfgang Tillmans - YouTube. YouTube [online], [dne 15. 4. 2018] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1KuVMN4CeXw>

6. RESUMÉ

Ondřej Klavík is a media artist engaged in photography and video art. In his work he employs motifs related to graphic design, city and society.

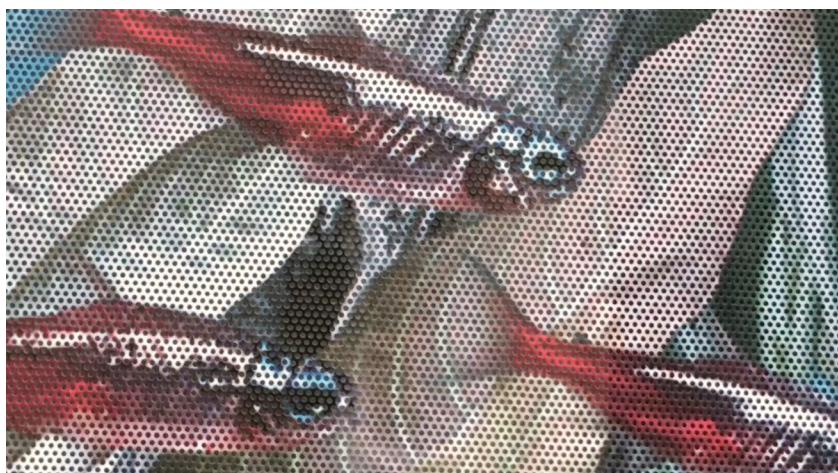
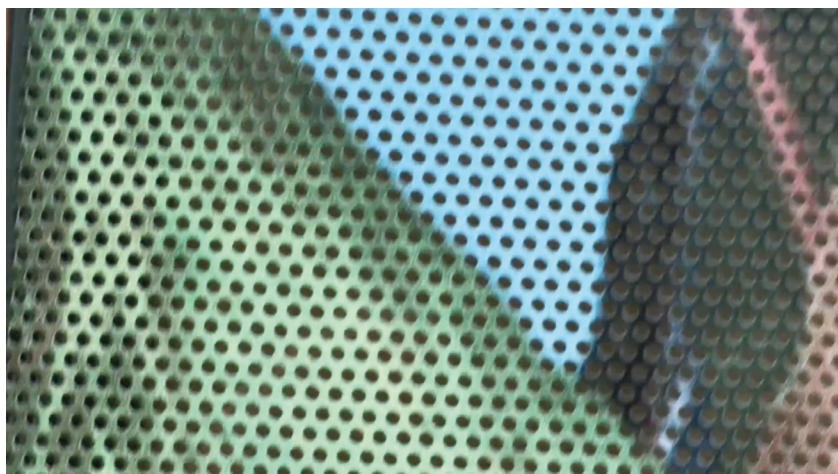
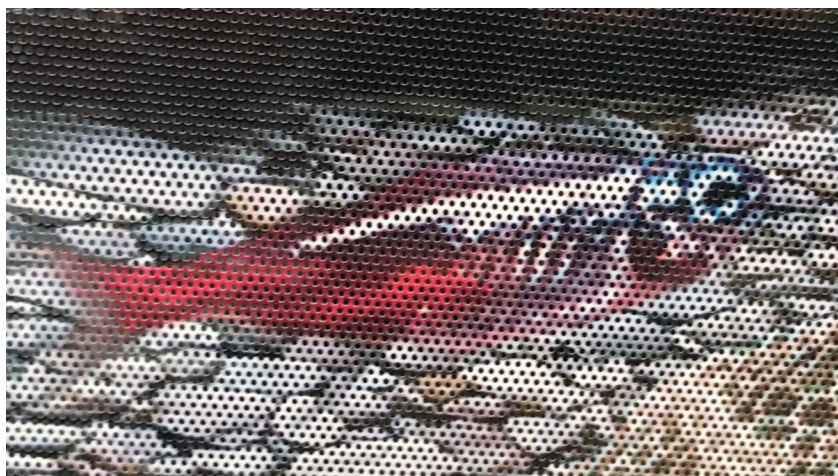
He pays great attention to aesthetics and sensibility. A sense of impression and of what he perceives is the central focus of his work. He finds inspiration in the current post-Internet art as well as in the power of impressionism. Colour, composition and the power of chance also play a significant role here.

The theme of his bachelor's thesis, which uses the medium of video art, is Media and experiment, the subtheme being City reflection. This work is a visual reflection of the environment in which he lives. It connects digital space with the real one, and the continuity is then captured in a tangle of visual illusions. The transition between these two layers and their interconnection is the main goal of the work, which hints at the massive influence of the media on our current society.

7. SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1** Sea World – videoart (screenshoty) str. 18
- Příloha č. 2** Imprese – videoart (screenshoty) str. 19
- Příloha č. 3** Nanebevzetí – videoart (screenshoty) str. 20
- Příloha č. 4** C20 to C21 – videoart (screenshoty) str. 21
- Příloha č. 5** Waterfall – videoart (screenshoty) str. 22
- Příloha č. 6** Walk – videoart (screenshoty) str. 23
- Příloha č. 7** Riziko kompozice – videoart (screenshoty) str. 24
- Příloha č. 8** Reflexe velkoměsta – videoart (screenshoty) str. 25

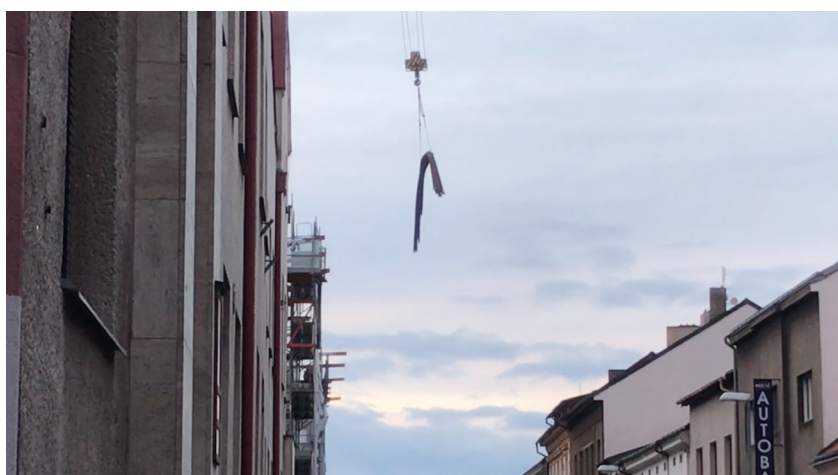
Příloha č. 1 – Sea World

Příloha č. 2 – Imprese

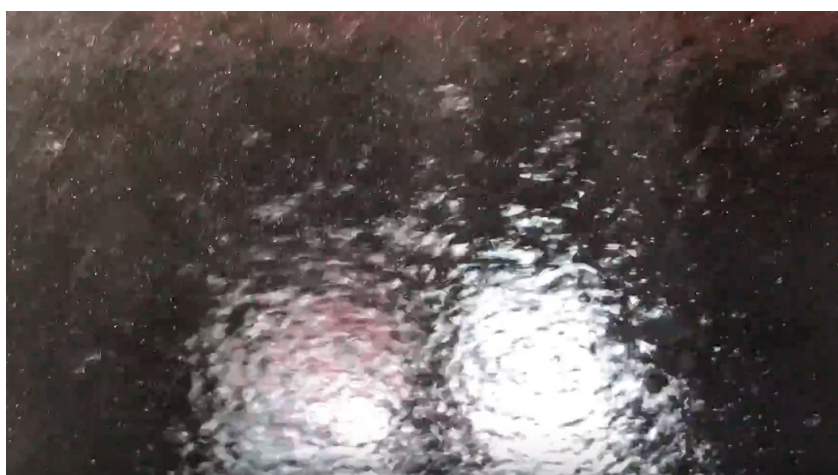
Příloha č. 3 – Nanebevzetí

Příloha č. 4 – C20 to C21

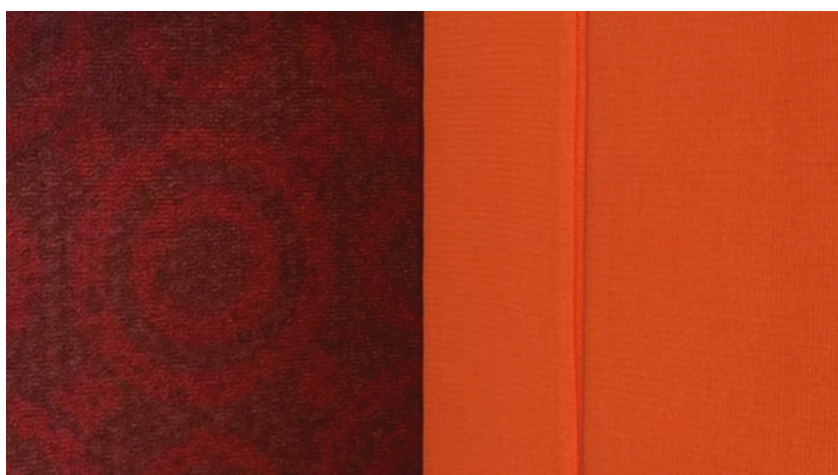
Příloha č. 5 – Waterfall

Příloha č. 6 – Walk

Příloha č. 7 – Riziko kompozice

Příloha č. 8 – Reflexe velkoměsta

